

ADVIES Nr. 2.173

Zitting van dinsdag 14 juli 2020

Wetsvoorstel – Verdeling van de aanvullende pensioenrechten na echtscheiding of na ontbinding wettelijke samenwoning

X X X

A D V I E S Nr. 2.173

Onderwerp: Wetsvoorstel – Verdeling van de aanvullende pensioenrechten na echtscheiding of na ontbinding wettelijke samenwoning

Bij brief van 4 maart 2020 heeft de heer P. Dewael, voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, het advies van de Raad gevraagd over een wetsvoorstel over het voornoemde onderwerp.

De Raad dient binnen de zestig dagen een advies uit te brengen.

Dit wetsvoorstel verdeelt in geval van echtscheiding of verklaring van beëindiging van wettelijke samenwoning het tijdens het huwelijk of wettelijke samenwoning tussen de partners opgebouwde aanvullend pensioen automatisch in gelijke delen, ongeacht het gekozen huwelijksvermogensstelsel of samenlevingscontract. Er is voorzien in een mogelijkheid tot opt-out om te vermijden dat onbillijke situaties ontstaan in geval één van de partners een hoog wettelijk pensioen heeft zonder aanvullende tweede pijler en de andere partner een laag wettelijk en aanvullend pensioen.

Het onderzoek van die kwestie werd toevertrouwd aan de commissie Individuele Arbeidsverhoudingen - Sociale Zekerheid.

Op verslag daarvan heeft de Raad op 14 juli 2020 het volgende eenparige advies uitgebracht.

x x x

ADVIES VAN DE NATIONALE ARBEIDSRAAD

I. ONDERWERP EN DRAAGWIJDTE VAN DE AANVRAAG

Bij brief van 4 maart 2020 heeft de heer P. Dewael, voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, het advies van de Raad gevraagd over het wetsvoorstel over de verdeling van de rechten op aanvullend pensioen na echtscheiding of ontbinding van de wettelijke samenwoning.

De Raad dient binnen de zestig dagen een advies uit te brengen.

Dit wetsvoorstel verdeelt in geval van echtscheiding of verklaring van beëindiging van wettelijke samenwoning het tijdens het huwelijk of wettelijke samenwoning tussen de partners opgebouwde aanvullend pensioen automatisch in gelijke delen, ongeacht het gekozen huwelijksvermogensstelsel of samenlevingscontract. Er is voorzien in een mogelijkheid tot opt-out om te vermijden dat onbillijke situaties ontstaan in geval één van de partners een hoog wettelijk pensioen heeft zonder aanvullende tweede pijler en de andere partner een laag wettelijk en aanvullend pensioen.

II. STANDPUNT VAN DE RAAD

A. De Raad heeft het voorgelegde wetsvoorstel aandachtig onderzocht.

Hij stelt vast dat het wetsvoorstel tegemoet wil komen aan een arrest van het Grondwettelijk Hof van 27 juli 2011 (arrest nr. 136/2011) waarin het Hof het volgende oordeelde: "Het is dan ook niet redelijk verantwoord dat het kapitaal van de verplichte groepsverzekering die de werkgever van één van de twee echtgenoten aangaat ten voordele van zijn werknemer ter financiering van een aanvullend pensioen dat wordt betaald bij het bereiken van een bepaalde leeftijd door de aangeslotene, zou worden beschouwd als een eigen goed. Bijgevolg dient dat kapitaal als onderdeel van het actief van de huwelijksgemeenschap bij de vereffening-verdeling in de te verdelen massa te worden opgenomen."

Hij merkt daarbij op dat die problematiek tot nu toe nooit praktisch geregeld werd, volgens hem, omwille van de complexiteit van de materie van de aanvullende pensioenen.

De Raad vindt dat gewag gemaakt moet worden van de kwestie die het wetsvoorstel aanhaalt.

Maar volgens hem is daarvoor een grondige analyse nodig, zijn er actuariële vaardigheden, een zekere expertise en tijd vereist om er op juridisch, sociaal en fiscaal vlak alle aspecten en gevolgen van te bepalen.

- B. De Raad wil vermijden dat het wetsvoorstel een reeks ongewenste effecten teweegbrengt waarvan de praktische impact niet ingeschat kan worden.

Hij wijst op de complexiteit van de materie van de aanvullende pensioenen, die hem er na een eerste onderzoek van het wetsvoorstel toe gebracht heeft om, zonder exhaustief te zijn, al een reeks technische kwesties die het wetsvoorstel oproept, in de verf te zetten:

* Over het toepassingsgebied:

- Is het gepast om de verschillende huwelijkscontracten alsook de huwelijken en gevallen van wettelijke samenwoning op dezelfde manier te behandelen, aangezien wettelijke samenwoning slechts het voorwerp uitmaakt van een verklaring voor de ambtenaar van burgerlijke stand zonder daarom gepaard te gaan met een samenlevingscontract? Zijn beide gevallen in de praktijk echt vergelijkbaar?

- Waarom zijn specifieke stelsels van aanvullend pensioen, zoals dat van bedrijfsleiders, of nog het vrij aanvullend pensioen voor zelfstandigen niet opgenomen in het toepassingsgebied van het wetsvoorstel, terwijl het ook gaat om inkomsten die zijn opgebouwd tijdens het huwelijk of de wettelijke samenwoning?
 - Werd rekening gehouden met de verschillende inkomsten die eigen zijn aan de verscheidene wettelijke pensioenstelsels?
- * Over de concrete tenuitvoerlegging:
- Werd rekening gehouden met het verschil tussen de pensioenplannen van het type vaste bijdragen, de pensioenplannen van het type cash balance en de pensioenplannen van het type vaste prestaties waarvoor verschillende regels moeten worden opgesteld voor de concrete verdeling van de pensioenrechten?
 - Waarom een split op het ogenblik van de (echt)scheiding en geen split later?
 - Hoe de verdeling regelen van de rechten op aanvullend pensioen bij meerdere echtscheidingen / gevallen van samenwoning?
 - Wat in geval van een koppel dat scheidt waarbij beide partners elk recht op een aanvullend pensioen hebben? Worden ieders rechten gesplitst of enkel de rechten van degene met het hoogste aanvullend pensioen?
 - Hoe het bedrag valoriseren dat het resultaat is van de verdeling op het ogenblik van de echtscheiding, die soms lang voor de pensionering kan voorvallen? Werd rekening gehouden met het criterium van de duur van het huwelijk / de wettelijke samenwoning bij het behalen van de regels om de pensioenrechten te verdelen, een criterium dat gebaseerd moet zijn op actuariële berekeningsregels?
 - Wat als de aangeslotene overlijdt tussen de echtscheiding en de pensioenleeftijd?
 - Wat met rendementschommelingen na de echtscheiding? Hoe rekening houden met de rendementsgarantie in de verdeling van de rechten op aanvullend pensioen?

- Wanneer en hoe krijgt de ex-partner “zijn” aandeel van het recht op aanvullend pensioen van zijn ex-partner? Wat met de verdeling van de rechten op aanvullend pensioen zonder het principe te ondermijnen van de uitbetaling ervan naar aanleiding van en onmiddellijk bij het ingaan van het wettelijk pensioen?
- Is het gepast bij wettelijke samenwoning te voorzien in een mogelijkheid tot “opt-out” (namelijk het feit dat er kan gekozen worden voor een andere regeling dan de regeling voor het delen van de rechten op aanvullend pensioen bij scheiding ten laatste op het ogenblik van de wettelijke samenwoning) wetende dat dit soort van samenwoning vaak slechts het voorwerp uitmaakt van een verklaring voor de ambtenaar van burgerlijke stand?
- Zou het in het geval van wettelijke samenwoning niet gepaster geweest zijn te voorzien in een opt-in, dus een mogelijkheid om te voorzien in de verdeling van de rechten op aanvullend pensioen op het ogenblik van de verklaring van wettelijke samenwoning?
- Welke impact zal het wetsvoorstel hebben op het beheer van het aanvullend pensioen door het pensioenfonds?
- Wat met de fiscale regeling?
- Hoe zullen de regels van de uittreding concreet toegepast worden in deze nieuwe regeling?
- Hoe zullen de regels worden toegepast in geval van huwelijk / samenwoning met iemand die in een buurland werkt en dus grensarbeider is?
- Moet er een grensbedrag worden voorzien waaronder geen splitting moet plaatsvinden?
- Hoe moet de communicatie plaatsvinden naar de ex-partner die een deel van het aanvullend pensioen toegewezen krijgt?
- Hoe zullen de regels toegepast worden op renteplannen / kapitaalplannen?

* Over de inwerkingtreding van het wetsvoorstel:

- Zou er niet in overgangsbepalingen moeten worden voorzien?

- Houdt het wetsvoorstel geen terugwerkende kracht in voor zover het van toepassing zal zijn op (echt)scheidingen die hangend zijn op het ogenblik van de inwerkingtreding ervan zonder dat de betrokken partijen vooraf noodzakelijkerwijs voorzien hebben in een huwelijkscontract / samenlevingscontract?

- ...

C. De Raad, die erom bekommerd is een gepast antwoord te formuleren op die problematiek die voor hem van zeker belang is, wil die problematiek onderzoeken en regelen met name op basis van hoorzittingen van experts op het vlak van de tweede pensioenpijler en het familierecht. Enkel op die basis kan de problematiek opgelost worden, rekening houdend met de bestaande evenwichten in de wet van 28 april 2003. Onderhavig advies dat de Raad uitbrengt, is dus een tussentijds advies, in afwachting van zijn grondig onderzoek van alle aspecten die met die problematiek verband houden.

De Raad vraagt dan ook geen wetgeving aan te nemen die ongewenste effecten heeft op de globalere problematiek van de aanvullende pensioenen.
